

rijksuniversiteit
groningen

Aard en omvang van seksueel misbruik in de residentiële jeugdzorg
en reacties op signalen van dit misbruik (1945-2008)

M.C. Timmerman/ P.R. Schreuder/ A.T. Harder/ J. Dane/ M. van der Klein/ E.C. Walhout

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	5
Samenvatting	7
Overkoepelend beeld	13
Hoofdstuk 1 Inleiding, vraagstellingen en methodologie	13
Hoofdstuk 2 1945-1965: ‘Seksueel wangedrag’ in tehuizen	16
2.1 Het ‘onzedelijke meisje’ en de OTS	17
2.2 ‘Seksueel wangedrag’ van pupillen	20
2.3 Seksualiteit als inrichtingsprobleem	22
2.4 Het ‘beroepsrisico’ van de groepsleider	26
2.5 Seksuele contacten met pupillen door volwassenen	28
2.6 Reacties op ‘seksueel wangedrag’ en misbruik: relativiseren en negeren	29
2.7 Samenvatting en conclusies	31
Hoofdstuk 3 1965-1990: ‘Seks in tehuizen’	33
3.1 ‘Sexualiteit als internaatsprobleem’	34
3.2 Seksuele vrijheid in de tehuizen, voor wie?	36
3.3 Seksuele contacten van groepsleiders met pupillen	39
3.4 Homo- en pedoseksuele gevoelens van groepsleiders voor pupillen	43
3.5 Seksuele contacten van jongeren onderling	47
3.6 Het tehuismeisje: van ‘onzedelijk’ naar seksueel ‘deviant’	50
3.7 Reacties op signalen van seksueel misbruik: ‘We zagen het niet’	52
3.8 Samenvatting en conclusies	57
Hoofdstuk 4 1990-2008: Seksueel misbruik in tehuizen naar een professionele aanpak	60
4.1 Seksueel misbruik in tehuizen	61
4.2 Groepsleiders leren omgaan met intimiteit en lichamelijkeheid	62
4.3 Professionalisering van de aanpak van seksueel misbruik	64
4.4 Het seksuele klimaat in de tehuizen in de jaren negentig	67
4.5 Seksueel misbruik in de residentiële jeugdzorg: omvang	69
4.5.1 Type instelling en (gerapporteerde) omvang van seksueel misbruik	70
4.5.2 De aard van seksueel misbruik in de residentiële jeugdzorg: naar een typologie	71

3.7 Reacties op signalen van seksueel misbruik: ‘We zagen het niet’⁴

‘*We zagen het niet.*’ Dit was misschien wel het vaakst gegeven antwoord in de interviews met sleutelfiguren, mensen die in de jaren zeventig en tachtig in de kinderbescherming werkzaam waren, of als onderzoekers en wetenschappers betrokken bij de sector. In dezelfde periode deed zich het seksueel misbruik van pupillen in ‘Zetten’ voor. Het misbruik werd echter niet opgemerkt. Niet door de Belangenvereniging Minderjarigen die allerlei min of meer vermeende misstanden bij de Heldring-stichtingen aan de kaak stelde, niet door het JAC waar veel weggelopen meisjes uit tehuizen zich meldden voor opvang, niet door de feministische onderzoeksgroep van de Universiteit van Utrecht die Zetten bezocht en met de meisjes, de groepsleiding en met Finkensieper zelf sprak, en ook niet door de commissie-Dijkhuis, die in 1975 de opdracht kreeg van de rijksoverheid een onderzoek te doen naar ‘het pedagogische en psychiatrische beleid der Heldring-stichtingen’ (Dijkhuis, 1976).

Het rapport van de commissie-Dijkhuis en de bijbehorende archiefstukken vormen een treffende illustratie van de blinde vlek die er in brede kring in de samenleving bestond met betrekking tot seksueel misbruik. Met de bespreking van dit rapport, de bevindingen van de commissie en de gehouden interviews met diverse leden ervan, willen we enigszins een antwoord geven op de vraag hoe het kwam dat ‘we’ het niet zagen.

De commissie-Dijkhuis

Aanleiding tot de installatie van de commissie-Dijkhuis in 1975 vormden de acties van de Belangenvereniging Minderjarigen, o.a. op de terreinen van de Heldring-stichtingen. Deze belangenvereniging publiceerde in 1974 het zwartboek *Zetten-Zat-Gezeten*, in samenwerking met drie andere organisaties voor hulpverlening aan jongeren⁵. Aan de kaak gesteld werden de zogenoemde ‘dwangmaatregelen’ die binnen de Heldring-stichtingen zouden worden toegepast, zoals isolatie, kalmerende injecties en koude douches. In het voorjaar van 1974 speelden ook een tweetal ontslagaffaires van een groepsleider en een groepsleidster. Na overleg met bestuur en directie van de Heldring-stichtingen en met de Nationale Federatie voor de Kinderbescherming werd op 14 januari 1975 een commissie geïnstalleerd met als opdracht een onderzoek in te stellen naar het pedagogische en psychiatrische beleid van de instelling. Naast voorzitter prof. dr. J. Dijkhuis, hoogleraar psychotherapie, bestond de commissie uit vijf leden: prof. dr. P.A. de Ruyter, hoogleraar orthopedagogiek, dr. J.D. van der Ploeg, psycholoog en

---

⁴ Typische uitspraak van diverse sleutelfiguren in reactie op de vraag naar ervaringen met seksueel misbruik in de jeugdzorg.

⁵ Het Adviesburo Kinderbeschermingsconflicten, “Hollands Glorie, Potverdorie” en het JongerenAdviesCentrum (JAC), alle te Amsterdam.

medewerker van het Werkorgaan Integratie Jeugdbescherming Nederland, dr. M.J. Eijer, wetenschappelijk hoofdmedewerker kinderspsychiatrie, drs. W. Lucieer, orthopedagoog en medewerker ministerie van Justitie en mr. H. Fangman, secretaris van de commissie en medewerker ministerie van Justitie. De commissieleden hielden interviews met bestuur, personeel, ex-medewerkers en (oud-)pupillen, bezochten de paviljoens, woonden vergaderingen bij, deden dossieronderzoek en verzamelden allerlei feitelijk materiaal.

Na bijna anderhalf jaar onderzoek publiceerde de commissie in mei 1976 haar rapport. Het rapport was zeer kritisch over de vele tekortkomingen in het pedagogische en psychiatrische beleid en werd niet positief ontvangen door de Heldring-stichtingen. De kritiek strekte veel verder dan de klachten over isolatie, kalmerende middelen en censuur, naar aanleiding waarvan het onderzoek was gestart. De commissie had oog voor de onderwaardering van het werk van de groepsleiding, die – veelal zonder voldoende opleiding – voor de onmogelijke taak stond de naar het ‘eindstation’ gestuurde groepen ‘zeer problematische’ jongeren op te vangen en te begeleiden. De overheid was naar het oordeel van de commissie ernstig in gebreke gebleven door zich veel te weinig verantwoordelijk te voelen voor de ‘allermoeilijkste kinderen uit de kinderbescherming’.

Over seksueel misbruik werd niets geschreven. Dat was ook niet de opdracht van de commissie. Pas eind jaren tachtig en begin jaren negentig kwam de zaak-Finkensieper in de openbaarheid, o.a. door verhalen van ex-pupillen uit Zetten (Bijnoord, 1988). De vraag die achteraf gesteld kan worden, is: ‘heeft de commissie-Dijkhuis, die immers ook gesproken heeft met bewoonsters en oud-bewoonsters, geen signalen gekregen of opgemerkt van seksueel misbruik?’ Nader onderzoek van de archiefstukken van de commissie-Dijkhuis zou wellicht inzicht kunnen geven in de redenen waarom seksueel misbruik niet werd gezien.

Behalve het rapport zijn ook de archiefstukken behorende bij het onderzoek van de commissie bewaard gebleven op het ministerie van Justitie. Er bleken gesprekken te zijn gehouden met een tiental oud-bewoonsters, waarvan door secretaris mr. Fangman verslagen waren gemaakt. Volgens oud-voorzitter prof. dr. J. Dijkhuis en oud-lid prof. dr. J.D. van de Ploeg waren er in de interviews met de oud-bewoonsters geen signalen van seksueel misbruik gegeven. Het onderwerp was helemaal niet aan de orde geweest, zo laten ze in januari 2012 telefonisch en per e-mail weten. Uit de gespreksverslagen van de interviews blijkt echter dat er in een aantal gevallen door de meisjes expliciet gesproken is over seksueel misbruik door Finkensieper.

‘Finkensieper was een rotvent. Bij een meisje, W., ging hij allerlei gekke dingen doen, hij ging bij haar op de bank liggen. Hij vertelde hoe ze met een jongen naar bed moest gaan. Ze vertelde dat hij een keer met haar naar bed was geweest. Ik had een hekel aan zijn hele houding. Als je wat vroeg, begon hij met

zijn ogen te knippen en hij werd snel kwaad. Ik heb twee keer een injectie van hem gehad in mijn bil. Ik heb nooit koude douches gehad, dit is wel gebeurd bij andere meisjes.’ (R.v.E., interview, d.d. 9 juni 1975, commissielid dr. Eijer).

In een enkel geval is ook een ouder geïnterviewd. Dit was het geval met de moeder van de zojuist aangehaalde oud-bewoonster R.v.E. De moeder vertelde over tal van misstanden in Zetten, die ze van haar dochter had gehoord, waaronder het verhaal dat een groepsleider bij haar dochter in bed was gekropen. De moeder heeft ‘willen verifiëren of dat zo was. Zij meent echter, dat zij stuit op een muur van wantrouwen, afweer van de mensen van het paviljoen jegens haar (interview door commissielid dr. Eijer met mevrouw v. E., d.d. 9 juni 1975, p. 4). Over Finkensieper vertelde mevrouw dat deze haar dochter te veel medicijnen gaf.

Behalve expliciete uitlatingen zijn er ook wat meer impliciete verwijzingen naar seksueel misbruik in Zetten te vinden in de interviews met ex-pupillen. Zo beschreef commissielid dr. Van der Ploeg in zijn verslag van het interview met ex-pupil M., dat het meisje met gemengde gevoelens sprak over de lichamelijke contacten tussen groepsleiding en pupillen, zoals bij het stoeien: ‘De groepsleiding van wie ze zojuist zei, dat die op een prettige manier met je omging, zou volgens haar echter ook op een onplezierige manier met kinderen stoeien.’ (interview d.d. 16 juni 1975) Dr. Van der Ploeg vroeg kennelijk niet door. En in het gespreksverslag dat commissielid dr. Eijer maakte van zijn gesprek met een andere oud-bewoonster, A., staat te lezen dat het meisje bang wordt zodra het gesprek over seksualiteit gaat:

‘Indruk interviewer: A. is een mooi meisje, met iets geestigs. Aan de ene kant zoekt ze de erotiek, maar aan de andere kant is ze er erg bang voor. Wanneer er een nauwelijks voelbaar erotisch element in het gesprek komt, wordt ze bang.’ (...) ‘Overigens valt hier moeilijk met haar over te praten. Ze vindt je vragen hierover brutaal.’ (interview d.d. 9 juni 1975 door commissielid dr. Eijer)

Ook in andere interviews werd melding gemaakt van angstigheid en schichtigheid bij de meisjes. Prof. dr. J. Dijkhuis kon zich herinneren dat de houding van de meisjes in de interviews op z’n zachtst gezegd terughoudend was:

‘Iedereen rapporteerde dat de gesprekken moeizaam gingen. Ik weet heel duidelijk dat er in geen van de gesprekken over seksuele affaires gesproken is. Het moeizame van de gesprekken interpreteerden we als een uiting dat de meisjes grondig waren geïnstrueerd om alles positief te beschrijven.’ (persoonlijke communicatie, e-mail d.d. 24 januari 2012)

In terugblik gaf Dijkhuis aan dat de ‘geïnterviewde meisjes dicht sloegen als het over F. ging’. De commissieleden trokken mede op basis hiervan de conclusie dat Finkensieper een ‘te dominante’ en ‘te autoritaire’ directeur was (idem).

‘Er was tijdens ons werk van meet af aan een gespannen relatie met Finkensieper. Die bemoeide zich met alles; hij wilde overal bij zijn. Aanvankelijk interpreteerden we dat als positief en lieten we hem ook begaan, maar langzaam begon de figuur ons te irriteren. Temeer omdat de geïnterviewde meisjes dicht sloegen als het over F. ging. De autoritaire voorzitter van het bestuur, een barones, droeg daar aan bij. Zij was boos, omdat wij de opdracht hadden kritisch te kijken naar de “beste instelling” van Nederland.’ (persoonlijke communicatie, e-mail d.d. 24 januari 2012)

Achteraf, met de kennis die er nu is over (signalen van) seksueel misbruik, beoordelen zowel Dijkhuis als Van der Ploeg hun houding als ‘te naïef’. Hoe konden we het niet zien? Van der Ploeg kon zich twee redenen voorstellen. Allereerst, ‘het was de opdracht. De commissie moest onderzoek doen naar allerlei misstanden en seksueel misbruik zat daar niet bij’ (Uit interview, d.d. 16 december 2011). Belangrijker reden leek hem echter gelegen in de status en autoriteit van psychiater Finkensieper: ‘Een psychiater! Het kwam niet in je op om daar aan te twijfelen...’ (idem)

In retrospectief is het onderzoek van de commissie-Dijkhuis naar de affaire-Finkensieper buitengewoon leerzaam voor wie een scherper oog en oor wil ontwikkelen voor signalen van seksueel misbruik in de jeugdzorg. Uit het rapport, de archiefstukken en het onderzoeksproces kan worden opgemaakt dat de volgende zaken, vooral in combinatie met elkaar, belangrijke aanwijzingen zijn voor de mogelijke aanwezigheid van seksueel misbruik:

a. *onwillige en autoritaire leiding*; zowel Finkensieper als de voorzitter van het bestuur, mevrouw de Beaufort-baronesse de Vos van Steenwijk, van de Heldring-stichtingen waren uitermate afwerend.

b. *ontbrekende (gegevens in opgevraagde) pupillendossiers*; oud-voorzitter Dijkhuis vertelt het zo (persoonlijke communicatie, e-mail 24 januari 2012): ‘Enkele waren niet meer te vinden. Dat zei men ons. Achteraf ben ik daar natuurlijk over gaan twijfelen (...) Ik weet nog wel dat we destijds over ontbrekende stukken geen groot probleem maakten: in de commissie zaten directeuren die vertelden dat dat overal wel eens voorkomt.’

c. *onvrede bij (ontslagen) ex-medewerkers, conflicten binnen de directie/staf*; in de affaire-Finkensieper hadden een groepsleider en groepsleidster in een eerder stadium de

publiciteit gezocht met kritiek op de Heldringstichtingen, en was een prominente medewerker, groepsleider F. Gieles, wegens ‘samenwerkingsproblemen’ met o.a. Finkensieper vertrokken (archiefstuk ‘Vervolg Interviews Commissie-Dijkhuis’, maandag 9 juni 1975).

d. *een zeer selectieve steekproef van ex-pupillen voor de interviews*; alleen die meisjes van wie de adressen konden worden achterhaald, kregen een uitnodiging voor een gesprek met de commissie. Van deze vijftien ex-pupillen verschenen er uiteindelijk elf voor de commissie, vier van hen werden begeleid door een ouder.

e. *informatie uit interviews over ‘vreemde’ zaken*; door de commissieleden Eijer en Lucieer gehouden met M., psycholoog met ziekteverlof, op 21 april 1975. Uit het rapport van de commissie-Dijkhuis:

‘De heer M. wijst op ‘tal van vreemde situaties – meisjes slapen zonder pyjama, de groepsleiders komen ook bij het wassen binnen.’ (uit interview met M., p. 2) Hier wordt niet zozeer direct seksueel misbruik geïnsinueerd, maar wordt wel de ‘*sexualisering van het leven*’ in Zetten bekritiseerd. In tegenstelling tot vroeger is de huidige groepsleider een man: ‘Op dit moment worden de meisjes bijna exclusief door mannen opgevoed, dit is een onmogelijke geschiedenis (...) Ik vind dat die meisjes tekort wordt gedaan, ze krijgen van mannen niet wat ze van vrouwen wel kunnen krijgen – met baden, met naar bed brengen (...). Het geslachtsverschil is eigenlijk het hebben van verschillende lijven. Deze meisjes zijn juist gewend aan de telkens wisselende “oom”’ (idem, p. 2), ‘er kwam een inbreng van spijkerbroeken, lange haren en mannen’, ‘de aandacht voor details, het verzorgende verviel, de boel werd verslonsd’, ‘de mannen moesten zo nodig met de meisjes praten, de pedagoog uithangen’.

f. *een conflictueuze sfeer*; tenslotte bleek uit de bestudering van het rapport van de commissie-Dijkhuis en het bijbehorende archiefmateriaal dat er een rode draad zat in de vele conflictueuze situaties in de Heldring-stichtingen. Voor- en tegenstanders tekenden zich af rond het pedagogische beleid dat getypeerd werd als ‘relationele distantie’. In het midden van de jaren zeventig groeide de kritiek op de afstand die er in de dagelijkse omgang met de pupillen moest worden gehouden door de groepsleiding. Verschillende groepsleiders en medewerkers als Gieles protesteerden tegen de te grote nadruk op structuur, regels en het voorkomen van binding en affectieve relaties. ‘Het devies was te veel: “Zorg dat je de boel rustig houdt.”’ (interview met oud-medewerker en groepsleider P.C.G, d.d. 9 juni 1975, p. 4) Het voorkomen van een vertrouwensrelatie vloeide echter ook voort uit zelfbescherming: ‘Ik ging zelf wel relaties aan. Je moest

echter oppassen dat een relatie met een meisje niet misbruikt werd bijvoorbeeld voor bepaalde seksuele verlangens.’ (idem, p. 4)

Een andere ex-groepsleider wees op de samenhang tussen het uitgangspunt van de ‘relationele distantie’ en de isoleercel: ‘Ik kwam in de Heldring-stichtingen als idealistisch maatschappelijk werker (...) Op zeker moment kwam er een kentering in de behandelingsmethodiek. Vrij regelmatig werden kinderen geïsoleerd en daar had ik moeite mee (...) Het personeel kon dit eigenlijk niet aan en liep weg. Ik heb me altijd verzet tegen de opsluiting, dit werd me niet in dank afgenomen.’ (interview K., d.d. 16 juni 1975) Evenals andere groepsleiders en ex-medewerker Gieles was K. in de ogen van de directie ‘te emotioneel’. Finkensiepers’ wil was wet:

‘Wie het niet eens was met de behandeling, ging weg’ (...) Ik heb de dood van I. zien aankomen (...) I. was op advies van Finkensieper in de isoleer geplaatst. Er mocht *niet* met haar worden gesproken. Alle contacten met de buitenwereld moesten worden verbroken. Motivatie: ze vroeg te veel aandacht. Ik heb een plan opgezet om deze “behandeling” te doorbreken. Er kwam een gesprek tussen de ouders, Finkensieper, I. en ik zelf. I. vroeg toen zeer nadrukkelijk met de ouders mee te mogen, hetgeen door Finkensieper werd geblokkeerd. Toen ze uit de isoleer kwam, liep ze de volgende dag weg (...) ’s nachts om twee uur sprong ze van een flat. Toen wij ’s nachts door de politie werden gebeld, weigerde F. mee te gaan naar Ede voor de identificatie. F. belde ’s ochtends moeder op om het te vertellen.’ (interview p. 5).

3.8 Samenvatting en conclusies

De kinderbescherming nam in de jaren zestig een open houding aan tegenover de vrijere seksuele moraal. Ook in de tehuizen werd seksualiteit met de komst van een nieuwe, jonge generatie groepsleiders, bespreekbaar. Althans, dat was het streven. In de praktijk had de (groeps)leiding het er niet gemakkelijk mee. Vooral bij de oudere generatie groepsleid(st)ers, die zelf ook niet echt geleerd hadden om open over seksualiteit, laat staan de eigen seksuele beleving te praten, stuitte de druk om met pupillen over seks te praten tegen de borst. Maar omdat het in deze periode ook vaker voorkwam dat jongens en meisjes in naar sekse gemengde groepen werden geplaatst, werd de noodzaak gevoeld dat de instellingen hun deuren open moesten zetten voor seksuele voorlichting en een discussie over vrijere seksuele omgangsvormen.

Van pedagogische zijde was in het begin van deze periode, de jaren zestig en begin zeventig, kritiek te horen op de stroom van publicaties over seksuele voorlichting in de tehuizen. Deze zou te plat zijn, want vooral gericht op lustbeleving. Voor de thuispedagogen was het duidelijk dat dit geen goede seksuele opvoeding was.

Kinderen en jongeren, die met een seksueel getraumatiseerd verleden onder toezicht waren geplaatst moesten juist leren seksualiteit te verbinden met een relationele en affectieve binding. In de ogen van pedagogen als Veerman, Van Spanje en Van Gelder verwaarloosden de tehuizen deze kinderen wanneer zij de seksuele ontwikkeling van deze jongeren niet als onderdeel van de tehuisopvoeding maakten. Nog steeds was ‘het seksuele’ niet of nauwelijks geïntegreerd binnen het leven van de groep kinderen en jongeren in de inrichtingen, terwijl het om een ‘primair pedagogische kwestie’ ging.

Evenals in de vorige periode schreef men de grote mate waarin het seksuele probleemgedrag zich voordeed in de groepen toe aan zowel de voorgeschiedenis van deze kinderen als aan de groepsgewijze tehuisopvoeding. Wanneer affectief verwaarloosde kinderen en jongeren, die ook op andere terreinen tekort waren gekomen, bij elkaar in groepen werden geplaatst was dat op zichzelf al vragen om seksualiteitsproblemen. Het seksuele had volgens de pedagogen in die tijd in dergelijke groepen altijd een grote aantrekkingskracht. Behalve het groepseffect werd in deze periode, evenals de vorige ook de aard van het werk van de groepsleider als een risicofactor voor seksuele grensoverschrijdingen gezien. Van een goede groepsleider werd immers verwacht dat hij een binding met een kind kon aangaan, dat hij vertrouwen en bescherming kon geven. Ook werd erkend dat groepsleiders erotische behoeften konden krijgen voor een kind dat zich hechtte.

Waren (ortho)pedagogen en psychologen in de jaren zestig en begin zeventig hier duidelijk over – de groepsleiding mocht erotische en seksuele gevoelens hebben, maar moest voortdurend alert blijven dat er geen seksuele grensoverschrijdingen uit voort vloeiden – in de loop van de jaren zeventig en tachtig schoof men op in de richting van grotere acceptatie. Pedagogen lieten zich niet meer horen over het belang van seksuele opvoeding, of het moesten al de anti-pedagogen zijn die van mening waren dat volwassenen zich niet moesten bemoeien met de seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren. De term ‘seksuele opvoeding’ verdween ook uit de debatten die er in de vakbladen van de jeugdzorg werden gevoerd. Wel bleef seksualiteit een belangrijk thema waarover veel geschreven en gesproken werd.

Ook in de tehuizen ontstond een seksueel klimaat waarbinnen het ‘recht op seks’ meer of minder gestalte kreeg. Pupillen mochten wel eens een vriendje op de kamer, ze mochten uitgaan, vragen stellen over seks en de anti-conceptiepil werd vlot gegeven. Het verstrekken van anti-conceptie aan pupillen vond echter niet zozeer plaats vanuit erkenning van het recht op seksuele vrijheid voor de pupillen, maar was vooral preventief bedoeld ter voorkoming van tienerzwangerschappen.

Het ‘recht op seks’ gold vooral de groepsleiding. Zij claimden het recht op het hebben van erotische en seksuele gevoelens voor pupillen, om deze te uiten en uit diverse bronnen blijkt dat er in menig tehuis seksuele contacten tussen groepsleiding en pupillen plaatsvonden. De keerzijde van de vrijere seksuele moraal in de tehuizen, die vooral opgeëist werd door de groepsleiders, was dat seksueel misbruik eigenlijk

ondenkbaar was. Bovendien zat meisjes, die zich in deze tijd uitten over ongewenste seksuele toenaderingen, nog steeds de beeldvorming van het 'OTS-meisje' in de weg. Deze meisjes waren niet geloofwaardig en hun ervaringen werden afgedaan als fantasieverhalen. Illustratief voor de wijze waarop gereageerd werd op signalen van seksueel misbruik die in de jaren zeventig afgegeven werden door oud-bewoonsters van de Heldring-stichtingen te Zetten vormde het onderzoek en de rapportage daarover van de commissie-Dijkhuis.

De commissie-Dijkhuis, die het pedagogisch en psychiatrisch beleid van de Heldringstichtingen onderzocht naar aanleiding van acties van o.a. de BM en het JAC, interviewde een tiental pupillen, maar hoorde niet wat zij expliciet vertelden over de seksuele handelingen in de spreekkamer van Finkensieper. Seksuele handelingen door een psychiater, het kon gewoon niet waar zijn, zo stelde een van de leden van de commissie-Dijkhuis, achteraf. De commissieleden die de meisjes interviewden kwamen er niet in de commissievergaderingen op terug en ook werd er niets over gezegd in het eindrapport. De verslagen van de interviews verdwenen in het archief van het ministerie van Justitie. Seksueel misbruik van kinderen en jongeren in tehuizen was overigens ook een blinde vlek bij de belangenverenigingen voor minderjarigen zelf. Noch de BM noch het JAC kwam op het idee dat seksueel misbruik een van de redenen kon zijn waarom meisjes uit Zetten wegliepen. Isoleercellen, censuur en plat spuiten waren de klachten, naar seksuele contacten onder dwang werd niet gevraagd.

Omdat in de tehuizen de machtsverhoudingen tussen volwassenen en jongeren in mindere mate in de richting van gelijkwaardigheid verschoven dan in andere instituties, zoals het gezin, lijkt de seksuele liberalisering vanaf de jaren zestig en zeventig bepaald geen gunstig klimaat te hebben geboden voor een problematisering van seksuele grensoverschrijdingen en seksueel misbruik.